

HTK-ohje on uudistunut

31.3.2023

TENK eli Tutkimuseettinen neuvottelukunta on opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella perustettu asiantuntijaelin, jonka tehtävänä on edistää hyvää tieteellistä käytäntöä, ennaltaehkäistä tiedevilppiä sekä ylläpitää tutkimusetiikkaa koskevaa keskustelua ja tiedotusta. Käytännössä TENK ohjaa ja auttaa organisaatioita noudattamaan yhteisesti sovittuja ohjeita liittyen hyvään tieteelliseen käytäntöön.

TENK on uudistanut vuonna 2013 julkaistua HTK-ohjetta (hyvä tieteellinen käytäntö). HTK-ohje on laadittu suomalaisen tiedeyhteisön yhteistyönä ohjaamaan hyvää tieteellistä käytäntöä sekä sen loukkausepäilyjen käsittelyä. Uudistamisprosessin taustalla on käytetty nykyiseen ohjeeseen kohdistunutta palautekyselyä, jonka avulla on selvitetty uudistustarpeita.

Uuden Hyvän tieteellisen käytännön ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa 2023 -ohjeen lähtökohdat ovat hyvin saman tyyppiset kuin aikaisemminkin, mutta asioita on pyritty esittämään yksiselitteisimmin ja tarkemmin. Vaikka uuden ohjeen sisältö on pääpiirteittäin sama, ohjeen kokonaisrakenne on kuitenkin hiukan erilainen ja esimerkiksi sisällysluettelon käytettävyyteen on kiinnitetty erityistä huomiota. Lisäksi saataville tulee useampi kieliversio. Uusi HTK-ohje säilyy kuitenkin edelleen yleisen tason ohjeena.

Uusi ohje muuttaa ammattikorkeakoulujen YAMK opinnäytetöiden loukkausepäilyjen käsittelyprosesseja

Ammattikorkeakouluihin liittyen uuden ohjeen suurin muutos on siinä, että vaikka opinnäytetyöt kuuluvat edelleen HTK-ohjeistuksen piiriin, opinnäytetöitä ei enää tulla käsittelemään varsinaisen kansallisen HTK-

prosessin alla. YAMK-tasoisiin opinnäytteisiin kohdistuneiden loukkausepäilyjen käsittely on vastuutettu korkeakouluille ja ammattikorkeakoulujen tulee kehittää oma prosessi HTK-loukkausepäilyjen käsittelyyn. Samalla toki voidaan myös huolehtia amk-tasoisten opinnäytetöiden loukkausepäilyjen prosessien päivitys.

Suomessa tiedevilpistä ei ole säädetty lailla, vaan hyvä tieteellinen käytäntö ja tutkimusetiikka perustuu tiedeyhteisön itsesäätelyyn. Suomalaiset tiedeorganisaatiot kuten yliopistot, ammattikorkeakoulut sekä tutkimuslaitokset, ovat kuitenkin allekirjoituksellaan sitoutuneet noudattamaan näitä yhteisiä pelisääntöjä. Ohjeen uudistuessa myös nämä allekirjoitukset tullaan keräämään uudelleen.

Hyvää tieteellistä käytäntöä tulee noudattaa myös EU-rahoitteisissa hankkeissa, ja se sitoo tutkijoiden ohella myös yhteistyökumppaneita, kuten esimerkiksi yrityksiä tai muita organisaatioita. Tämä tulee huomioida myös ammattikorkeakoulujen ulkoista rahoitusta saavissa hankkeissa, joissa on usein mukana myös yrityskumppaneita. Tieteellistä toimintaa käynnistettäessä yhteistyökumppaneiden kanssa sovitaan tavoitteista, oikeuksista ja velvollisuuksista. Kumppaneiden kanssa sovitaan hyvän tieteellisen käytännön noudattamisesta, HTK-ohjeista ja mahdollisista HTK-loukkausepäilyjen käsittelystä. Hyvän tieteellisen käytännön ohjeet koskevat myös kansainvälisiä hankkeita, ja Euroopassa noudatetaan voimassa olevaa tutkimuseettistä ohjeistusta (ALLEA – All European Academies. The European Code of Conduct for Research Integrity, www.allea.org).

HTK-ohje kuvaa hyvän ja huonon tieteellisen käytännön, mutta ei kuitenkaan ota kantaa siihen, miten tulee toimia, jos hyvää tieteellistä käytäntöä ei noudateta. Seuraamusten toimeenpano kuuluu siis tutkimusorganisaatioiden vastuulle, eikä TENK ota siihen myöskään jatkossa kantaa.

Seliina Päällysaho
tutkimuspäällikkö
SeAMK

Anne Kärki
yliopettaja
SAMK